

Titlu: Libertate

Autor: Lavinia Gliga

Locul publicării: Decât o Revistă

Data publicării: 13.06.2013

ȘAPOU: Ai vrea ca profa asta să-i predea copilului tău?

Roxana Marin și-a început ora în acea luni așa cum le începe cam pe toate. A luat un marker și a scris pe whiteboardul din clasă agenda zilei:

1. Scandalul
2. Ancient Mariner
3. Monoloage coaching

A pus „scandalul” în capul listei pentru că știa că la asta se gândeau toți – și să-ncerce cineva să predea poemul *Rime of the Ancient Mariner* unei grupe de 14 puști de-a X-a care se gândesc la scandal. Văzuseră toți știrea difuzată de TVR, cu patru zile în urmă, pe 7 februarie, în care profesoara de engleză Roxana Marin, de la Colegiul Național Bilingv „George Coșbuc” din București, era acuzată că a organizat o paradă gay în liceu.

Mai întâi, i-a întrebat ce au auzit ei că s-ar fi întâmplat. Din băncile albastre îngrămadite-n semicerc în dreptul tablei, băieții și fetele au început să arunce bucăți de informații: că niște părinți ar fi dat în judecată școala, că tatăl protestatar din știre ar fi membru Noua Dreaptă – „what’s Noua Dreaptă?”, a întrebat o fată –, că în școală ar fi avut loc activități legate de minoritatea LGBT neautorizate de minister, că ar fi dăunător pentru copii să afle despre homosexualitate, că există o petiție pentru susținerea Roxanei și a liceului – pe care o semnaseră toți.

Pe măsură ce turuiau, Roxana a încolonat pe tablă, pe mijlocul căreia spânzura zâmbitor Goebbels, scheletul de plastic lung de-un cot rămas de la o petrecere de Halloween, ideile principale. Apoi le-a luat la rând și le-a povestit ce știa ea că s-ar fi întâmplat. Că tatăl unui elev de-a VIII-a ar fi scris la TVR, care a transformat pontul într-un scandal prin știrea și apoi prin discuția cu tatăl și un psiholog din emisiunea Prim Plan. În știrea intitulată „Gay Pride în școală – Un dascăl promovează LGBT”, tatăl declara că sunt câteva profesoare de engleză activiste în mișcarea gay și chiar în ziua precedentă una dintre ele a propus, la clasa în care e și fiul lui, să participe la o paradă și la un workshop de scris eseuri. Apoi, Roxana le-a spus că, din ce știa ea, „părinții” invocați în știre erau doar acel tată și că acesta nu se plânsese școlii de nemulțumirea lui. Nici școala, nici ea nu fuseseră date în judecată.

Le-a spus că crede că „scandalul” era o non-problemă. Dar ce credea că ar fi o problemă era felul în care a operat TVR, „în stil OTV”, fără să dea contextul: n-au menționat orele de drepturile omului de la clasa a X-a, nici celelalte activități din școală, și n-au spus nimic de programa ministerului care recomandă ca metodologie campanii de promovare a egalității; au făcut să sune totul ca un incident singular.

Apoi a trecut la Noua Dreaptă. Apăruse imediat după știre un „apel la boicotarea” Coșbucului, semnat de peste 30 de organizații creștine și naționaliste.

– Has anybody read it?, i-a întrebat.

– Nope.

– Ah, I think you should check it out!

Le-a spus că pot citi filozofia Noua Dreaptă pe site-ul lor, unde e foarte bine argumentată, ceea ce nu o miră pentru că unul dintre lideri, care a fost la Coșbuc, era un tip foarte deștept.

– But do you agree with this philosophy?, a întrebat-o Claudiu, unul dintre cei trei băieți din grupă, înalt, ciolănos și avântat.

Roxana i-a rețezat-o cu-n mișto:

– I’m a gipsy, Claudiu. What the fuck am I gonna do with neo-nazism?

Se-ncinseseră toți în discuție, în afară de două-trei fete dintr-un capăt al semicercului de bănci. „The quiet girls”, le-a zgândărit Roxana, „what do *you* think?”. „Blonda” (majoritatea au porecle, multe date de Roxana), o puștoaică șoricioasă, a spus că ea crede că s-a făcut publicitate proastă liceului cu lucruri neadevărate și că părinții ei cred același lucru. Următoarea a spus că a făcut ore de drepturile omului și a înțeles că oamenii sunt diferiți și nu e nimic rău în asta.

Roxana a folosit momentul ca să-i pregătească pentru ce putea urma: dacă îi va întreba cineva care-i treaba cu „propaganda gay” de care e acuzat liceul, să nu uite să spună de orele de drepturile omului și de activitățile în care au învățat printre altele și despre feminism, romi, autism.

Majoritatea acelor activități au avut loc aici, în sala 17, o clasă de la parterul Coșbucului, o școală cu circa 1.100 de elevi, în clasele V-VIII și liceu. E unul dintre „liceele bune” din Capitală: se intră cu medii peste 9,30-9,40; promovabilitatea la BAC e 100%; are tradiție în pregătirea pentru lotul olimpic național la engleză și e centru de pregătire pentru examenul de certificare Cambridge.

Dar e altfel decât alte „licee bune”. E mic – i se mai spune „cutie de chibrituri” –, o clădire cu un etaj cu tencuiala peticită pe ici-colo, într-o curte mică cu zidurile pline de graffitiuri – parte importantă din cultura liceului, la fel ca punkul și hip hopul. Acest mesaj al unei eleve de-a X-a către viitorii liceeni, inclus în campania de promovare pentru anul 2013-2014, îi surprinde trăsăturile principale: „Este locul unde poți să-ți pui în aplicare ideile nebunești și unde ești ajutat să le faci să devină realitate, unde ești o persoană în adevăratul sens al cuvântului și nu ești tratat ca un copil care nu știe nimic. Aici poți fi tu. Aici nu te judecă nimeni pentru felul în care ești, ești cine vrei și cum vrei și ești liber să gândești.”

Sala 17 e și mai altfel. Podeaua e târșăită, băncile refuză să se-alinieze, ca niște piese de puzzle tăiate prost, prin colțuri sunt scaune stivuite și cutii cu conținut neidentificabil și uneori bizar (își face constant apariția un picior de manechin). Pereții sunt tapetați cu desene, poezii și lucrări ale elevilor, de pe bibliotecă se revarsă cărți și reviste. Pe ușă, interior și exterior, sunt mereu lipite afișe și anunțuri, tipărite, mâzgălite cu markerul sau ambele. „Welcome to the House of God!”, spune unul scris de mână lipit pe din-afară. „Can you feel IT ...?”

Aici își ține majoritatea orelor Roxana, care, în tradiția catedrei de engleză, combină textele și exercițiile de gramatică cu tot felul de jocuri, discuții și eseuri; dar mai altfel. În primul rând că nu e întruchiparea unei profesoare obișnuite de 45 de ani, cu stilul ei „punk de babe”, cu pantaloni scurți negri purtați peste colanți negri, cămăși de in, bocanci negri cu trandafiri, curea cu ținte colorate și gablonțuri orientale, cu mersul și gesturile dezlânat-zurlii, cu prosteala din moace și din voce. Orelle ei curg altfel pentru că în sala 17 nu există catedră și ea stă ori în picioare la whiteboard, ori în bancă lângă copii, pentru că se vorbește mult și uneori tare și uneori alandala, dar întotdeauna liber.

În sala 17 e și sediul CARE – Centrul pentru Acțiune și Responsabilitate în Educație, un „grup informal” cum îl numește Roxana, în care elevi, foști elevi – „alumni”, în coșbuc –, profesori și părinți participă la activități pe varii teme sociale, fac public speaking și debate și tot felul de extracurriculare. De aici a pornit în februarie anul trecut un *gay pride*, adică vreo 20 de puști din clasa a XII-a, plus cine s-a mai alăturat pe parcurs, s-au încolonat sub un steag colorat în curcubeu și au zburdat pe holurile liceului. Atât a fost: „dragonul-curcubeu” și un mesaj lipit pe ușă: „7-12% of us are Lesbians or Gays or Bisexual or Trans RESPECT US – teachers, students, friends & family”.

De aici urma să pornească și anul acesta pe 15 februarie un *gay pride*, parte din programul extracurricular opțional LGBT History Month & African American History Month, gândit de Roxana împreună cu o colegă americană, profesoară de engleză și drepturile omului și cu o profesoară de română. Programul mai conținea un atelier de scriere creativă cu titlul „What If?” la care erau invitați elevii de generală, o bibliotecă vie, un *performance* și o proiecție de film la care era invitată toată lumea, discuții despre gen și rasă în literatură la care erau invitați liceenii și părinții. De la acest program a pornit „scandalul”.

Liceul a intrat într-o stare de asediu. Afișele au fost date jos din școală, de pe pagina de Facebook „CARE Coșbuc” și de pe paginile personale ale profesoarelor, la cererea

inspectoarelor trimise chiar joi de inspectorat în anchetă. Direcțiunea a refuzat să facă orice declarație până nu se pronunțau Ministerul și Inspectoratul.

În lipsa poziției liceului, câteva ziare au preluat știrea TVR colajând aproximativ aceleași informații și vorbind cu diferite grade de alarmă despre „promovarea homosexualității” în liceu. Mai vehemente au fost blogurile și site-urile organizațiilor anti-homosexualitate, care acuzau Coșbucul și pe Roxana de „propagandă homosexuală” și pervertire a copiilor. În replică, elevi, alumni, părinți, prieteni activiști au răspuns cu articole, memorii și petiții de susținere a inițiativelor de „promovare a anti-discriminării”.

Era prima oară când se puneau public sub semnul întrebării – și nu oriunde, ci la televiziunea națională – inițiative pe care Roxana le desfășura în școală de mai bine de 10 ani. Ți credea că e rolul ei, ca pe lângă norma de profesor să-i întrebe pe copii ce cred, să-i asculte, să le construiască un context în care ei să-și ia informații cât mai variate, să-și dezvolte propriile păreri, să crească niște adulți deschiși la minte și toleranți. Spera că „scandalul” își va găsi repede rezolvarea pentru că nu credea că ar fi greșit cu ceva și era important să poată continua.

***

Roxana și-a dat seama că e mișto să fii profesor într-o oră, prima pe care a predat-o vreodată.

Era în 1992 și Roxana avea 24 de ani și o fiică de doi ani, dintr-o relație care n-a fost să fie. Crescuse cu bunica din partea mamei în Budești, Călărași, o comunitate țigănească sedentarizată în care familia trăia de câteva generații, și a venit în București la opt ani, când mama, o femeie cochetă care muncea la Mecanică Fină, a cumpărat o casă în zona Foișorului de Foc, unde locuiesc și acum. Era studentă în ultimul an la Litere Engleză la fără frecvență, și funcționa după axioma „orice doar profesor nu”. Experiența o învățase că profesorii sunt acei oameni care vin în fața copiilor să-și etaleze cunoștințele și să-i facă să se simtă inutili dacă nu le au și ei. Dar din lipsă de multe opțiuni, a urmat sfatul unui vecin, maistru la liceul IOR, și și-a luat niște ore acolo ca profesor de engleză suplinitor.

Prima oră a fost cu o clasă de a XII-a, la care trebuia să predea Shakespeare, *Julius Caesar*, discursul lui Marc Antoniu. A fost ca-n filmele cu profesori începători care nimeresc în școli de periferie. Roxana, o tipă punk cu bocanci, fustă mini mulată și mult negru la ochi, a intrat într-o hărmălaie de vreo 30 de puști de cartier, a parcurs drumul lung pe lângă rândurile de bănci până la catedră și a rămas neobservată. S-a prezentat, a-nceput să zică de Shakespeare, a scris ceva mare cu creta pe tablă. Nimic. N-o băga nimeni în seamă.

I-a venit o idee: s-a dus la o fată care părea mai retrasă și a-nceput să șușotească cu ea. Ei așa sunt tot timpul? Și care sunt mai deștepți? Și care e mai deștept dar are note proaste? Tot șușotind și arătând când spre unul când spre altul, puștoica a lămurit-o cam care e profilul clasei și i-a și făcut pe-unul dintre băieți să sară: se mai face ora asta, sau ce?

Pentru că nu-i plăcea Shakespeare, deși știa și știe pe de rost versurile – *Friends, Romans, countrymen, lend me your ears; I come to bury Caesar, not to praise him* –, a-nceput o discuție despre ce înseamnă să fii un tovarăș bun, ce se întâmplă când tovarășii se trădează. Până la urmă, despre asta vorbea și Marc Antoniu la înmormântarea lui Cezar. Ora a fost o victorie: unde la început a fost invizibilă, la final puștii erau cu ochii la ea și au și salutat-o.

A predat un an engleza ca suplinitor la IOR și s-a îndrăgostit de meserie. Copiii o adora pentru că nu mai avuseseră parte de profesori care să-i asculte. Și ea, la rândul ei, era fascinată de tot ce spuneau și ținea să-l asculte pe fiecare. În acel an a avut o epifanie. „A big E”, cum îi spune ea. „Am descoperit cât de frumoasă e meseria asta – și cât e de liberă.”

În 1993 a terminat facultatea și a dat examen de titularizare. Degeaba l-a luat cu 10 fiindcă la IOR nu erau posturi libere, așa că a căutat un liceu care să fie aproape de casă, să nu fie liceul ei, Lulia Hasdeu, unde i se urâse de profesori, și să fie cât de cât OK. A ales Coșbucul. Imediat după sesiunea de repartiție, directoarea de atunci a oprit-o și i-a explicat (sau a prevenit-o) că liceul Coșbuc nu este un liceu oarecare, ci un bilingv în care nu se vorbește niciodată în română cu elevii și standardele sunt sus. Ca să fie încercarea încercare, i-a pus în brațe și cursul de literatură universală.

Roxana a învățat de la profesoarele veterane cum se face un plan de lecție, a stat noaptea să-și pregătească orele, a făcut diaree de emoție seara când a doua zi trebuia să predea subjonctivul, a citit *Ghilgameș* și tragedie greacă, Goethe, Schiller și James Joyce și a făcut zeci de conspecte. Conform avertismentului, o lună nu a vorbit deloc în română cu elevii, de s-au plâns părinții la ședință că nu e corect ca o grupă să facă engleză cu o profesoară româncă și altă grupă cu profesoara de la Washington.

În anii ce-au urmat, a continuat să învețe. A făcut cursuri și traininguri prin țară și pe-afară, a învățat din cei 13 ani de predat limba și cultura română voluntarilor americani Peace Corps, și-a luat certificatul de profesor de engleză ca limbă străină Cambridge, iar în anul 2010-2011 a predat în Spania în Santiago de Compostela. Și-a format un stil care combină tot soiul de tehnici formale și informale, menite să ajute copiii să rețină informația, să relaționeze cu ea și, ideal, să mai aibă câte-un „big E”.

Hamletul predat de ea nu-l uită nimeni; e ora ei preferată din Shakespeare.

– Today I’m gonna teach you to draw a castle, le-a spus în primăvara asta copiilor de-a IX-a.

A început să deseneze pe tablă, dându-le și lor indicații să deseneze în caiete: o linie verticală, de vreo 10 linii de caiet, o orizontală dublă, încă o verticală în dreapta, apoi două turnuri.

– What else?, i-a întrebat.

– A gate?

– Very good, Blonda! I like you. What else?

Au mai adăugat un canal în jurul castelului, un pod rabatabil, apoi personajele, omuleți din bețe: doi gardieni pe acoperiș, care într-o noapte văd o fantomă, tatăl lui Hamlet, apoi prietenul lui Hamlet, care îi trimite o scrisoare: „Yo, ma’ man, you should come”. Urmează mama lui Hamlet („she’s behaving like a ho”) și Claudius, pe care Hamlet îi suspectează că i-au omorât tatăl. Apoi, pe măsură ce tragedia se desfășoară, omoară personajele unul câte unul, tăindu-le cu câte-un X roșu.

La câteva săptămâni după „scandal”, a ajuns cu cei de-a X-a la realismul magic al lui Marquez. A *Very Old Man with Enormous Wings*. „One of my favorite pieces of literature – and I’m not abusing shit”, le-a spus. Povestea lui Marquez e despre un înger bătrân și distrus care cade pe pământ și e închis de săteni într-un coteț de găini, unde oamenii vin să se uite la el ca la o ciudățenie de circ.

„The world had been sad since Tuesday.” I-a oprit la propoziția asta, ca să discute ce citiseră până atunci.

– We have to understand it. You can picture shit in your mind, it’s realistic plus it’s got elements of magic – how often do you see fallen angels with bad teeth?

I-a provocat să-și dea cu părerea despre ce s-ar putea întâmpla în continuare și, când au ajuns la scena cu femeia-tarantulă, i-a oprit din nou. Stând cu ei în bancă, le-a spus să-și imagineze că nuvela se desfășoară în fața lor: acolo e îngerul închis în coteț, hai să ne uităm la el ca niște găini curioase; acolo e femeia-tarantulă căreia sătenii îi aruncau chiftele printre gratii, hai să-i aruncăm chiftele printre gratii.

Roxana explică intervențiile astea ca pe-un soi de psihodramă, care să-i ajute pe copii să se pună în pielea personajelor. „Îl faci pe om să nu se simtă *alien* cu bucata studiată – interacționează cu ea, se implică”, mi-a spus după oră. „Nu e despre învățat textul, e despre învățat ceva despre tine.”

„Think for yourselves!”, îi mână într-una. E ca o babă care-i înghiontește, dar nu cu bastonul, ci cu semne de întrebare. Ce crezi? Ce înseamnă? Ce ți-a plăcut? Ce nu ți-a plăcut? De ce e important? Îi încurajează și îi așteaptă pe cei mai timizi. „Trebuie să-i gâdili, să-i zgudui, să-i ciupești. Dacă nu te exprimi și nu-ți manifesti ideile, cum o să crești?”

Nu toți elevii intră ușor în ritmul ăsta, întotdeauna are câte-o ceartă cu cei de-a IX-a. În primăvara asta, când trebuia să scrie un eseu, o elevă a întrebat-o nedumerită: ce trebuie să scrie până la urmă? Părerea ei, sau ce trebuie învățat? Roxana i-a răspuns dându-i cheia tuturor cursurilor ei: „You will learn whatever you want to learn”.

***

În primele zile după izbucnirea „scandalului”, Roxana a încercat să rămână în modul „business as usual”. Cele două inspectoare trimise în anchetă în joia cu știrea au cerut îndepărtarea afișelor și anularea *pride*-ului și a vizionării de film, dar i-au părut binevoitoare Roxanei. Apoi, luni, a fost împreună cu directoarea la Minister în audiență la doi consilieri, cărora le-au arătat manualul și programa cursului opțional de drepturile omului pentru liceu.

Manualul, elaborat de British Council și aprobat de minister, promovează, cum spune introducerea, valori împărtășite de miliarde de oameni de peste tot din lume: respect pentru diversitate, adevăr, dreptate, demnitate, libertate a expresiei. Programa ministerului spune că acel curriculum corespunde legii învățământului și recomandărilor internaționale referitor la educația pentru cetățenie democratică, modalitățile propuse pentru lucrul cu elevii incluzând: „discuțiile libere în clasă în interpretarea unor cazuri; argumentarea pro și contra unei idei; investigații ale unor cazuri de încălcare a drepturilor omului și identificarea abuzurilor comise; campanii de promovare în școală a drepturilor și responsabilităților elevilor, a egalității de gen etc.; colaborarea cu organizații neguvernamentale.”

Inițiativa Roxanei se încadrau în norme, doar că ea depune cu ele mai multă energie decât majoritatea profesorilor. Consilierii le-au spus doar s-o lase mai moale o vreme cu LGBT-ul, Roxanei părându-i drăguți și înțelegători: și-a dat seama că tot ce voiau ministerul, inspectoratul și directoarea era să nu fie școala în vizor. „Ei sunt șefii mei”, mi-a spus după întâlnire. „Dacă ei zic că nu facem *pride*, nu facem *pride*. Dacă ei zic să nu facem vizionare de film, ne gândim bine dacă să dăm film. Nu e rolul meu să protestez – sunt alții care protestează deja.”

Rolul Roxanei nu e să protesteze, dar ea e ce s-ar putea numi o edu-activistă.

Totul a început la sfârșitul anilor '90, când a citit *Bury Me Standing – The Gypsies and their Journey*, o carte scrisă de Isabel Fonseca, o americană care a petrecut patru ani în comunități de romi din Europa de Est. Astăzi Roxana consideră cartea condescendentă, dar atunci a dat-o pe spate. A contactat organizația Romani Criss, care abia închea activismul rom în România, și s-a oferit să ajute cu orice știa ea să facă și ar fi avut ei nevoie.

Pe-atunci, Roxana avea o relație complicată cu propria etnie. În Budești, a copilărit într-o comunitate de romi gospodari, fără nevoi deosebite de cele obișnuite în comunism. Acolo spune că a învățat să fie mândră că e țigancă, dar cu lecția: „Fă, să n-ai încredere în români, că românii e parșivi”. În clasa a II-a, când a venit la București, i s-a demonstrat că așa era. Învățătoarea a pus-o în ultima bancă, cu ceilalți câțiva copii romi, n-o asculta și-o ținea doar în 5 și 6, maxim 7. Roxana mai și avea obiceiul să-i bată pe băieții care fugăreau fetele și nici asta nu i aducea puncte-n plus.

Nici acasă nu era bine. Mama ei trecuse prin ce Roxana numește un „proces de gagiiizare”: la fabrică nu spunea că e țigancă și avea un iubit român pe care Roxana l-a iubit mult și despre care spune că a civilizat-o, a învățat-o să mănânce cu furculița și să nu plescăie la masă. Mama o certa și o bătea când Roxana se ducea desculță la pâine, când sunau de la școală că iar a mai bătut pe cineva, sau când lua note proaste. Nu voia s-o facă de rușine. Nu voia să zică lumea că

sunt țigani. Roxana a învățat să fie precaută, le spunea oamenilor că e țigancă doar când simțea că sunt destul de prieteni ca să n-o respingă. „Am învățat să vorbesc limba sistemului. Să tac, ca să nu mai iau bătaie.”

A ajutat-o că s-a lipit de Romani Criss. Lucrând cu Nicolae Gheorghe, liderul organizației, ca traducător și sfătuitor la scrierea de proiecte, a ajuns să dezbată tema rom-țigan și felul în care se poziționează în societate. Din lecțiile de engleză și mentorat cu tineri romi și-a dat seama că oameni cu același bagaj cultural au vieți complet diferite de-a ei. Participând la acțiuni anti-rasism cum a fost cea din vremea scandalului cu lebedele mâncate din Viena, când au dansat pe *Lacul Lebedelor* în fața Ambasadei Austriei și le-au împărțit trecătorilor aripioare prăjite și ouă fierte, cu mesajul: „Serviți, sunt din Viena”, s-a prins că ridicolul poate fi o modalitate de a dezamorsa situații negative: „Ideea era să împingi până la refuz, ca să arăți cât de stupide sunt de fapt”.

S-a împrietenit și cu cei de la ACCEPT, care porniseră șold la șold cu Romani Criss mișcarea pentru drepturile minorităților sexuale. Așa a ajuns să asocieze prima oară conceptul de homosexual cu o persoană, dându-și seama că e ceva foarte normal și firesc. S-a alăturat și activiștilor anti-corupție, participând la începutul anilor 2000 la formarea grupului AICI – Aici Încetează Corupția Instituțională, și a prins ideea de „grass rootereală”: membrii aduceau la fiecare întâlnire noi oameni, pe care îi ajutau să înțeleagă de ce n-ar trebui să mai dea șpagă, iar aceștia deveneau la rândul-le agenți care-și convingeau familia și prietenii.

Prin voluntarele americane din programul Peace Corps a luat contact cu mișcarea feministă, crescând de la abordarea „feministele sunt niște frigide cretine”, la „feminismul e bun, să-l practicăm”, la „trebuie să luptăm pentru egalitate de gen”.

În timp a ajuns să creadă într-o abordare incluzivă, care să nu evidențieze o minoritate ci să lucreze cu toate grupurile, fie că sunt definite după etnie, gen, orientare sexuală sau religie. „Inegalitatea”, spune Roxana, „e rea pentru toți. Trebuie lucrat și cu romii, și cu cei care spun că țigani trebuie să moară. Au dreptul la părerea lor, nu poți să-i îndrepti spunând că nu e OK.” Așa crede că trebuie să acționeze și educația elevilor. Să nu scoată în evidență un grup ca fiind deosebit, ci să-i învețe pe rând despre toate: „Azi unguri, mâine țigani, poimâine homosexuali. Până începe să le pice fisa”.

Roxana este o edu-activistă pentru că crede că e important să-i expună pe copii la lumi cât mai multe și mai diferite, să le organizeze discuții și ateliere în care să cunoască oameni cât mai diverși, să-i ajute să afle cum sunt discriminate minoritățile, să le povestească din copilăria ei și să se uite cu ei la documentare stând pe jos în sala 17 și ronțâind semințe. E important să mai organizeze câte-un *pride* și să le facă în școală pentru că acolo se formează oamenii. Crede că doar așa îi poate scăpa de prejudecăți, doar așa poate schimba lumea asta în care unii oameni ajung să fie convinși că sunt inferiori pentru că sunt diferiți, doar așa le poate transmite celor care sunt diferiți că nu sunt greșiți și că nu sunt singuri.

Identitatea a devenit „bășica ei de pe creier”. Cursul ei preferat a fost *Identity Building*, pe care l-a construit ca opțional într-un an pentru o clasă de a IX-a și pe care ar vrea să-l repete. L-a început cu ideea că identitatea e un puzzle, desenând la prima oră pe tablă o încâlceală de linii – puzzle-ul identității ei. Apoi a colorat fragmente, fiecare corespunzător unei trăsături – că e femeie, că e țigancă, că e mamă singură, că-i place Pearl Jam – și i-a rugat și pe copii să-și compună propriile puzzle-uri. Apoi, tot anul au studiat texte care să corespundă pieselor de puzzle: de la Langston Hughes, la Walt Whitman, la Eminem, la Gwendolyn Brooks.

Roxana numește libertatea de a fi tu însuși „a fi varză”. „Cei care etichetează, cei care spun, *bă, ești varză*, sunt oamenii care nu sunt ei înșiși, ci doar reflecții ale sistemului.” Pentru ea, a fi varză înseamnă să fii tu, să simți și să te exprimi fără teamă, să nu te lași băgat în tiparele croite pentru sexe, vârste, roluri sau profesii. A fi varză înseamnă să poarte bocanci chiar dacă e „purie”, cum îi zic nepoții, să aibă „coaie” chiar dacă e femeie, să zică „fuck” și „shit” și să se hăhăie cu copiii chiar dacă e profesoară, să spună cu o lejeritate neobișnuită în România că e țigancă.

Vrea să-i ajute și pe alții să fie varză, așa cum și ea a fost la rândul-i ajutată.

Bunica Chiva i-a fost alături la început. Era un fel de bulibașă informal al familiei, care ținea oamenii laolaltă și era consultată în problemele importante. „Avea un caracter puternic, avea *temper*, era benevolentă, dar putea să fie și impulsivă, era creativă.” Îi dădea Roxanei misiuni când cocea pâine sau cozonac la cuptorul de afară, o stimula într-una. Nu făcea mare lucru, doar o mai întreba din senin: „la, fă, ce-ai tu acolo?”. „Era bateria mea, era varză.”

Apoi, a fost Tim, mentorul Roxanei. „Center of the Universe”, cum îl are trecut în telefon, un avocat spre 60 de ani care-a venit în România în 1999, cu soția, care lucra la USAID. A luat-o pe Roxana sub aripa lui, a implicat-o în proiecte din societatea civilă, a luat-o ca secund și i-a pasat joburi. În 2002 a predat cu ea primul curs de drepturile omului la Coșbuc, după manualul care abia ieșise. În acest timp, a tot direcționat-o cu întrebări: De ce? Ce vrei să faci? Cum a fost? Mai vrei să faci? Ce gândești?

Roxana le duce mai departe misiunea. Să fie o baterie, să stimuleze, să întrebe din senin: „What do youthink?”, să fie nu o profesoară obișnuită, ci un ghid „care echipează un om cu înțelegerea, atitudinile și cunoștințele necesare să fie ce e el mai bun”.

***

Roxana s-a speriat abia după vreo două săptămâni de când izbucnise „scandalul”. A trimis două mailuri, unul către câțiva elevi și părinți și unul către prieteni din ONG-uri, cerându-le ajutorul.

Vocile împotriva inițiativelor Roxanei se coagulară în jurul asociațiilor creștine, care au publicat articole și scrisori deschise, legând „propaganda homosexuală” din Coșbuc de celelalte evenimente dedicate Lunii Istoriei LGBT, organizate de ACCEPT. (Printre care și o proiecție la Muzeul Țăranului Român a unei semi-drame semi-comedii de familie cu Julianne Moore și

Annette Bening în rolurile principale, care a fost întreruptă de un grup de protestatari indignați că homosexualitatea era prezentă într-o instituție care reprezintă tradițiile românești.)

„Este vorba despre promovarea homosexualității și a promiscuității sexuale”, acuza apelul la boicotarea liceului, semnat de 36 de organizații creștin-ortodoxe și naționaliste. „Astfel, li se inoculează elevilor ideea falsă că asemenea comportamente sunt firești și că pot constitui o alternativă viabilă, dacă nu optimă, în parcursul lor către statutul de adult.”

„Ambasade ca ale Olandei, Cehiei, Franței și Marii Britanii sunt promotoare active ale perversiunilor în țara noastră, încât până și ambasadorii lor participă la respingătoarele parade stradale”, spunea un articol de pe site-ul asociației Alianța Familiilor din România. „Așa că homosexualilor le-a venit ideea să introducă acțiunile propagandistice, prin intermediul acestor ambasade, în acele instituții de învățământ care derulează programe de cooperare cu acestea. [Coșbuc] a părut a fi un punct de pornire potrivit.”

Punctul culminant au fost panourile. Pe 20 februarie au apărut în apropierea liceului două panouri plătite de Alianța Familiilor din România și Asociația „Pro-Vita pentru născuți și nenăscuți” care, pe fond de curcubeu, întrebau cu litere de-o șchioapă: „ți-ai vedea băiețelul HOMOSEXUAL?” și „ți-ai închipui fetița LESBIANĂ?”. Dedesubt, scria: „Pe Olari, în capătul străzii, se fac niște chestii...”. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a condamnat public manifestările homofobe de la Muzeul Țăranului, iar primarul sectorului 2 a dispus desființarea panourilor și amendarea contravențională a firmele care le dețineau cu câte 5.000 de lei.

Vocile de susținere a inițiativelor Roxanei au fost ale elevilor, alumnilor, părinților și organizațiilor prietene ale CARE. ActiveWatch-Agenția de Monitorizare a Presei a depus o sesizare la Comisia de Etică TVR referitor la felul în care au fost realizate știrea și dezbateră ce-a urmat. Ambasada SUA a trimis o scrisoare de susținere la Minister. Scrisoarea de pe petitiononline.com, care spunea că „pe lângă calitatea deosebită a actului educațional oferit, [Coșbuc] s-a evidențiat prin crearea unui spațiu de gândire liberă”, a adunat peste 1.500 de semnături. Fotografia cu unul dintre panouri postată de un elev pe Facebook, cu mesajul „mai are cineva o problema cu acest afiș?”, a adunat 367 de share-uri.

Roxana a scris și ea Comisiei de Etică TVR, explicând că n-a contactat-o nimeni direct, că știrea și emisiunea omiteau că tatăl participase la protestul de la Muzeul Țăranului și la Marșuri ale Normalității (unde se flutură mesaje ca „Vrem copii normali, nu homosexuali”). A descris activitățile de la CARE și le-a explicat că „indiferent de părerea dvs. personală în acest moment despre homosexualitate, aici e vorba de un lucru foarte simplu: NIMENI, părinte, elev sau profesor, nu are voie să denigreze o categorie de copii și să considere că sunt inferiori, nici în procesul educațional, nici în societate. Denigrarea sau lezarea de orice fel a copiilor și tinerilor care sunt diferiți de majoritate intră sub incidența legii și reprezintă abateri grave de la moralitate și bun simț”.

Încercarea ei de-a rămâne „business as usual” s-a dus când s-au adunat toate știrile, cu apelurile la boicot, cu panourile, cu tensiunea care se simțea în școală din cauza lipsei unui răspuns de la

Minister. În acele două mailuri, i-a rugat pe elevi și părinți să trimită mesaje de susținere directoarei, care, spunea, simțea multă presiune, iar pe prietenii din organizații să scrie la Minister. „We need your support, friends and partners. I do not want my principal to resign, she is truly exemplary. And I hope my job is not in jeopardy either, it's the best thing that ever ever happened to me.”

***

A Noiseless Patient Spider, o poezie de Walt Whitman, exprimă bine căutările unui adolescent, crede Roxana.

*A noiseless, patient spider,
I mark'd, where, on a little promontory, it stood, isolated;
Mark'd how, to explore the vacant, vast surrounding,
It launch'd forth filament, filament, filament, out of itself;
Ever unreeling them—ever tirelessly speeding them.*

„Adolescenții sunt niște ființe insuportabile, fără îndoială. Dar pentru că nu se poate fără ei, trebuie ajutați.” Și ca să-i poată ajuta, a construit o lume în care ei să poată să se agațe, cu fire oricât de anemice, de ceva al lor. I-a zis CARE și a țesut-o în jurul sălii 17, pe care a ocupat-o în 2006. CARE recrează într-un fel călătoria ei generatoare de „big E”-uri: combină elevi, alumni, părinți și alți profesori în activități haioase, constructive sau foarte serioase.

Constantele sunt cluburile de public speaking și debate, importante pentru că le dezvoltă copiilor capacitatea de a-și argumenta și exprima ideile. A fost petrecerea „Geeks in crazy hats”, cu *dress code* tocilăresc plus un accesoriu piți și mesajul „You can look like a bimbo but don't act like one”. Într-un proiect de teatru stradal cu organizația feministă h.arta, Roxana, încă o profesoară și 14 puști și-au tras la sorți dintr-o pălărie roluri (politician, seropozitiv, curvă, refugiat, homosexual, pensionar) și au abordat trecătorii, ca să le atragă atenția asupra rolurilor pe care le jucăm în societate. Au colectat haine pentru Sens Pozitiv, care lucrează cu persoane seropozitive, și Policy Center for Roma and Minorities, care lucrează cu familii marginalizate din Ferentari. Au făcut un grup de sprijin pentru elevi dependenți de droguri, puști pe care Roxana i-a văzut că aveau nevoie de ajutor pe care nu li-l oferea nimeni. Au organizat un focus grup pe tema „Homofobia în școli” condus de Institutul pentru Drepturile Omului din Copenhaga, au făcut în holul școlii o expoziție care documenta istoria drepturilor minorităților sexuale în România din interbelic încoace, în iarna asta au organizat în cadrul orei de drepturile omului un panel LGBT, în care opt invitați și-au împărtășit poveștile personale.

„Stilul tipic Roxana Marin”, cum îl numește ea, nu e un stil obișnuit în peisajul unei școli, așa că pentru mulți elevi prima impresie a fost de șoc. O profesoară care de la prima oră le spune că e țigancă, le cere să-i zică pe nume, vorbește colorat, îi înnebunește cu gânditul, face mișto – și de ei (că-s loviți de hormoni, că se iau prea tare în serios), și de sine (că-i surdă, că-i bătrână, că-i depășită) – și le spune pe șleau ce i se pare corect și ce nu.

Roxana îi hrănește – oriunde e ea trebuie să fie și mâncare și, vorba unei eleve, e un spectacol s-o vezi mâncând; îi ascultă și empatizează, dar le mai dă câte-un șut când i se pare că prea se lamentează sau suferă de „tetrapiloctomization syndrome”; îi taxează când i se pare că se poartă „ca un cur”; îi încurajează și se laudă cu ei când le iese ce și-au propus.

Pe Natalia Primejdie, care acum are 23 de ani și face un masterat în științe cognitive, Roxana a agățat-o în fața liceului, unde a găsit-o plângând într-o zi, cu replica: „Miss Primejdie, nu fi proastă!”. Când i-a spus „nu fi proastă”, Natalia s-a gândit nu că e proastă că plânge, ci că chiar e proastă. Natalia era o puștoaică de 15 ani venită la liceu în București din Roșiori, unde fusese un copil de 10, care picta, scria poezii, mergea la concursuri și credea că toată lumea o iubește. În București ajunsese într-o chirie cu o fată cu doi ani mai mare, nebună și junkeriță, care o tot dădea afară din apartament, de era mai mereu nedormită și nemâncată. Roxana a luat-o sub aripa ei și a ascultat-o. Natalia a simțit că poate să vorbească cu ea, că îi pasă, că o interesează. Nu mai știe cui și când a prezentat-o ca „fiică-sa”, dar așa a rămas.

Era o mică tradiție în Coșbuc ca toți copiii cu probleme să ajungă sub aripa Roxanei, spune Ioana Fotache, sau Fen, cealaltă fiică spirituală a Roxanei. În sala 17, Fen, la care renunțaseră toți profesorii de când era în generală, a învățat să-și controleze emoțiile și să-și exprime ideile, a pus de-un club de anime (acum e la Litere Japoneză, la Cluj), a cunoscut oameni de diferite etnii, religii, orientări sexuale sau naționalități.

„CARE parcă nu era în aceeași clădire”, spune Jesus, adică Iulia Văcăroiu, care în 2006 era într-a X-a și făcea public speaking cu Roxana. „E ca Dumnezeu, n-are început și n-are sfârșit.” Iulia are 23 de ani, face un masterat în sociologie și antropologie socială la Budapesta și spune că a învățat din public speaking și debate mai mult decât din toată școala – din primul, să-și documenteze și argumenteze propria părere, din celălalt, să argumenteze orice părere, să se pună în papucii lui Gică Contra. A învățat că nu e un lucru rău să fii diferit – și ea, fată bateristă, e o minoritate – și asta a pregătit-o și pentru antropologie, și pentru mediul divers de la universitate.

Misiunea Roxanei are două etape: pentru elevi încearcă să creeze contextul să descopere la ce sunt buni; pe alumni care rămân aproape de CARE îi ajută cu sfaturi, ponturi de internshipuri și joburi, conexiuni. Ioanei Covei, sau Reason, i-a lăsat în grijă CARE-ul în anul în care a predat în Spania, apoi, fiindcă a crescut bine clubul de debate, i l-a încredințat. Acum, Reason lucrează la Asociația Română de Dezbateri, Oratorie și Retorică și e trainer al debaterilor din Coșbuc. Pe Marina Țupran, sau Tzeepee, a luat-o „vioară” pe la traininguri, i-a mai dat să predea ore de engleză într-un program desfășurat de primărie în liceu, i-a recomandat un internship la Policy Center. A luat-o de asemenea mână dreaptă în organizarea Galei de anul ăsta, a cincea ediție a unui eveniment care la final de an școlar aduce împreună elevi, alumni, părinți, organizații partenere și prieteni ai CARE și premiază inițiativele de peste an cu așa-numitele „Who CAREs Awards”.

„Suntem o bază de date a Roxanei”, spune Marina. „E un facilitator, implică oamenii, scoate de la ei înțelesuri despre sine și ceilalți.”

Anathea, o elevă de-a XII-a înaltă și filiformă, despre care unele fete de-a IX-a spun că e perfectă, e întruchiparea „spiritului CARE”. Anathea a căutat un loc în care să fie liberă, să nu simtă presiunea să-și pună o etichetă. Deja dintr-a IX-a s-a implicat în toate proiectele care i s-au părut interesante. A intrat în programul de voluntariat la Școala Specială nr. 1, în care grupuri de doi-trei elevi mergeau săptămânal să ajute la orele de engleză, iar la CARE s-a înscris în grupul IMPACT al Fundației Noi Orizonturi, cu care o dată la trei luni trebuia să implementeze un proiect folositor pentru comunitate, cum a fost petrecerea de Crăciun la o casă de copii din Roșu, Ilfov. „În tot procesul simțeam că, uite, mai găsesc o bucățică din mine: încredere, aptitudini, sunt capabilă, îmi place să mă aventurez în lucruri noi.”

Roxana a convins-o să facă și public speaking. „Te obligă să te ridici, că de multe ori te pui singur jos, niciodată nu spune că n-ai fost bun. Te ajută să-ți dezvolți un stil. Roxana te vede din prima, te dezbracă până la piele și apoi pune lucruri pe tine.”

Tema ei preferată de discurs a fost la un concurs organizat de CARE: „What is it all about”. Era atât de liberă, spune Anathea, încât puteai să spui orice despre lume sau despre tine și e supărată că n-a profitat – acum, dacă ar fi să facă acel discurs, probabil ar fi despre Coșbuc – iar CARE e inima liceului. „E un loc special, oamenii pe care îi strânge sunt cei dispuși să fie crescuți de Coșbuc. Roxana colecționează ciudați – în cel mai special mod – și scoate din ei ce e mai frumos. E un mediu în care să se dezvolte, să crească ciudățenia aia care e foarte bună, care poate aduce rezultate.”

***

Până la sfârșitul lui martie, „scandalul” părea că ar fi trecut. Încă se așteptau o reacție oficială de la Minister și concluziile cercetării deschise de Comisia de Etică TVR, dar și așteptarea devenise o rutină. Roxana generase cu mailurile către părinți și prieteni un nou val de susținere. Foști elevi îi scriseseră directoarei, activiști scriseseră la minister, 83 de părinți semnaseră un memoriu depus la Minister și la Inspectorat. „Credem că zvonurile lansate și niciodată contrazise oficial, care gravitează în jurul ideii că la Coșbuc ar fi un fel de pepinieră de homosexualitate și că elevii ar fi supuși la cine știe ce influențe distructive, fapt total neadevărat, pot continua să afecteze nu doar școala, ci și pe copiii noștri în mod direct”, spunea memoriul. „Considerăm că Ministerul Educației și Inspectoratul Școlar trebuie să fie primele care să dea un semnal că intoleranța nu poate fi încurajată de politicile de educație ale României.”

„Adolescența e o perioadă groaznică pentru un părinte, mă bucur să știu că copiii vor avea ce face”, spune Domnica Macri, inițiatoarea memoriului, care are o fată în clasa a V-a la Coșbuc. „Dacă mintea e mobilată cu preocupări, dacă sunt mândri că fac chestii cu efecte reale, n-o să trebuiască să-i fugărim cu bățul.”

Dorin Cristocea, tatăl unei eleve de-a X-a, spune că nu e de acord cu toate ideile fiicei – inclusiv cu unele legate de comunitatea gay –, dar încearcă să nu-și impună propriile păreri. Crede că e folositor pentru copii să participe la activități legate de orice fel de minorități. „Copiii trăiesc

într-o societate, dacă-l feresc nu înseamnă că nu există. Și dacă nu îl las să afle, crește și va avea tot părerea lui tăticu”.

Ioana, fiica lui, a ajuns în primăvara asta în finala unui concurs important de public speaking cu un discurs cu titlul „Teach Teachers the L Word”, în care spunea că profesorii trebuie să-nvețe să-și iubească elevii și să nu tolereze, sau mai rău, să participe, la situațiile de discriminare. Ca exemplu, le-a povestit de profesoara ei care de fiecare dată când cineva face o remarcă rasistă, homofobă sau răutăcioasă, îi pune să se ridice în picioare și să-și ceară scuze. Și că așa, ridicându-te în picioare și cerându-ți scuze, chiar dacă pe moment nu crezi ce spui, ți se va face rușine și îți vei învăța lecția.

Tatăl spune că nu are niciun merit pentru evoluția Ioanei; e pe deplin al profesorilor implicați și prezenți, cum e Roxana, care „transmite veselie, face copiii să aibă încredere în forțele lor, și la vârsta asta e greu să capeți încredere”. Spune că îi delegă cu încredere rolul de „părinte de la școală”.

Misiunea de „părinte de la școală” nu e întotdeauna ușoară. Uneori devine singuratică. Poezia lui Gwendolyn Brooks, cea pe care a inclus-o în cursul despre identitate și pe care a citit-o cu a X-a în primăvară, în plin „scandal”, pune cumva degetul pe momentele alea.

I think it must be lonely to be God.

Nobody loves a master. No. Despite

The bright hosannas, bright dear-Lords, and bright

Determined reverence of Sunday eyes.

Roxana nu se plânge; misiunea e asumată. Dar mai sunt și astfel de momente, în care e obosită și se uită în jur și simte că e singură și-i vine să renunțe. Sunt momentele când își dă seama că degeaba crezuse că le-a aprins copiilor niște beculețe. Așa a fost în primul an de predat drepturile omului, când după trei-patru lecții despre romi, i-a grupat pe elevi și le-a dat temă să se gândească la posibile soluții. O soluție a fost decentă, ceva cu educație, dar celelalte au fost să-i trimită pe toți în spațiu, sau să le sape un oraș subteran. Roxanei i s-au tăiat genunchii și a ieșit din clasă pentru că o bușise plânsul.

Dar acum se întâmplă tot mai rar.

Sunt momente la public speaking când apare intoleranța pe tot felul de subiecte – una dintre fetele cele mai bune a pregătit recent un discurs despre problema imigranților, spunând că oamenii ar trebui să rămână în țara lor, mai ales cei cărora le merge destul de bine acolo. Roxana a fost șocată. Și-n stilul tipic Roxana Marin, i-a spus că e șocată. I-a spus că oamenii ar trebui să aibă libertatea să facă orice doresc și să meargă oriunde vor și să fie respectați.

Dar știe că trebuie să le dea contextul să spună și tâmpenii. Misiunea ei cere răbdare.

Aplatizarea, spune ea, e cel mai mare dușman. Ține minte clasa ei din 1996, niște punkeri și niște rockeri, cu ea cu tot. Pe-atunci era simplu, ori erai cu sistemul, ori erai împotriva lui, dar, odată ce-a crescut libertatea și confortul, a apărut a treia variantă, să exiști liniștit și să n-ai habar de sistem. Cum mi-a spus într-o zi: „Pe măsură ce se-ntărește democrația, crește conformitatea”.

Acum cinci ani, când făcea prezentările de început de an ale cluburilor, copiii spărgeau ușa – avea 50 înscriși la public speaking, dintre care 25, noi; acum sunt 15, dintre care 10, noi. Școala tot nu le place, spune ea, dar par mai puțini cei dispuși să facă altceva. De-aia îi mai implică într-un proiect, într-o Gală, pentru că odată ce se prind, continuă.

Roxana crede că copiii au nevoie de edu-activiști și de-aia s-a speriat atât de tare la începutul lui aprilie, când direcțiunea a hotărât să acopere trei graffitiuri făcute de niște puști în curtea liceului, ca activitate din Săptămâna Altfel: unul care spunea „I just came in my face”, unul care spunea „Drop acid not bombs” și unul cu un craniu care vomita un curcubeu.

Ăla a fost momentul în care Roxana și-a dat seama că lumea pe care a țesut-o în atâția ani e vulnerabilă și că poate n-o să mai fie niciodată ca înainte de „scandal”.

Așa că a făcut ce știe mai bine: în prima vineri din aprilie, a adunat la CARE 12 elevi, alumni, două mame de elevi. Au reluat filmul „scandalului”, au dezbătut problemele, au propus soluții. Roxana era speriată, deși înțelegea că formal nu i se interzisese nimic, că nu venise nicio sancțiune de la Inspectorat sau Minister, a căror tăcere însemna probabil că nu vor să se bage într-o discuție despre homosexualitate, un subiect spinos în România. Înțelegea și că directoarea era stresată și de aceea sufla și-n iaurt.

Dar o enerva că, dintr-un om care ajută școala, școală care se promovează cu activități de la CARE și care, în evaluarea Agenției Române de Asigurare a Calității Învățământului Preuniversitar din 2012, a luat calificativul Excelent pentru activitățile extracurriculare și parteneriatele cu comunitatea și datorită CARE, devenise un disconfort. Găsise susținere la o parte dintre colegi, dar mulți voiau doar să se facă liniște și începuseră s-o vadă ca pe o sursă de scandal.

Trebuia să facă ceva ca să fie iar ca înainte. Asta nu înțelegeau cei 12, nici după mai bine de două ore de discuții, că pentru ea nu era o soluție să continue să-și facă treaba, dar mergând mai pe burtă cu LGBT-ul. Pentru ea, să continue înseamnă să le facă pe toate. Educație incluzivă. „Dacă azi cineva spune că nu sunt OK activitățile LGBT, mâine pot să nu fie OK activitățile cu persoanele schizofrenice și-n ailaltă pot să fie persoanele roșcate vopsite. Vorbim de-un precedent aici.”

După runde și runde de grup în care au încercat s-o scoată din spirala de frică, Roxana a cerut să facă o recapitulare. A luat markerul și a încolonat pe whiteboard concluzii. Că nu au de ce să

iasă în presă, fiindcă nu mai există știre. Că nu prea au de ce să spere la o ieșire oficială a Ministerului. Că pot să mai ceară totuși răspuns de la TVR. Că, de fapt, CARE e Roxana și Roxana e CARE, iar activitățile acestui „grup informal” sunt extracurricularele unei profesoare care nu face decât să informeze și să promoveze toleranța. Și că, din punct de vedere legal și moral, n-avea de ce să nu continue. În timp ce scria pe tablă concluziile, Roxanei i-a picat fisa: „Am fost atinsă de aceeași paranoie de care sunt atinși ceilalți”.

***

Gala CARE a fost într-o după-amiază isterică de 25 mai, în care-a plouat din soare și-a ieșit soare din ploaie. Noul brand CARE, cu logo și blog și pagină de Facebook („Centrul CARE”), era aproape gata. Făcuseră și un filmuleț de prezentare, din care Roxana a vrut să înțeleagă oricine ce e CARE. Așa l-a descris într-o întâlnire de lucru: „E ceva ce-ți pute, do something – proactivism. Lucrăm cu țigani, asiatici, romi, autism, migranți (și asta numai semestrul ăsta) – diversitate. Nu ne plac hârțiile. We like the human factor. Debate, public speaking – exprimarea ideilor. Voluntariatul. Dezlânați, nu foarte punctuali. Mesajul: ăștia suntem noi, dacă îți place și vrei să faci și tu, vino la Coșbuc”.

„Un coming out”, l-a numit Iulia, pentru că totul devenea mult mai transparent, nu mai aveau de ce să apară surprize și sperieturi. La noul brand lucraseră elevi și alumni și prieteni și Roxana era mândră de toți. Brother, puștiul de-a X-a care desenase logoul, a fost anul trecut unul dintre cei tăcuți, spune ea, dar l-a tot așteptat și așteptat și a evoluat frumos. Nестea, care a desenat bula de dialog în care scrie CARE cu C-ul curcubeu, e un puști de-a IX-a care, spune Roxana, s-a implicat, a vrut și a făcut.

În sâmbăta Galei, curtea și holul liceului au fost animate de elevi, alumni, părinți, bunici, prieteni ONG-iști și neONGiști, profesori. Vreo 50 în total, mai puțini decât în alți ani, dar Roxana a fost fericită, era OK și dacă erau 15.

A existat și-o schiță de program. Claudiu, Ioana și încă două eleve au făcut o demonstrativă de debate, pe subiectul „Sistemul de case de la Hogwarts ar trebui desființat”. O echipă de fete s-au ocupat de free shop, „magazinul anticonsumerist” unde lumea a adus și a luat ce-a vrut. Toți au donat haine pentru refugiații sirieni din taberele din Turcia, pe care urma să le ducă o alumună. Vreo cinci măsuțe au format ONGfestul, unde oameni de la câteva organizații prietene le-au povestit copiilor cu ce se ocupă. Într-un colț al curții au spânzurat periodic piñate confecționate de elevi, pline cu bomboane și stickere. Nестea ajutat de-o colegă a făcut stenciluri pe tricouri, 30 primite sponsorizare de la Primărie, de i s-au murat mâinile în mănuși. Totul urma să se încheie cu un concert al trupei de elevi The Purple Dandies.

„Scandalul” intrase deja în repertoriul de miștouri al Roxanei, alea cu care „se râde” de situații ca să arate cât de ridicole sunt. TVR nu publicase încă concluziile cercetării Comisiei de Etică și Ministerul tot nu ieșise cu o reacție oficială, dar nu mai spera nimeni la asta. (Purtătorul de cuvânt al ISMB s-a declarat îngrijorat de acest articol, venit după ce abia s-a stins „incendiul” și

nu a mai răspuns cererii legate de anchetă și rezultatele ei. Nici directoarea liceului nu a dorit să vorbească nici despre „scandal”, nici despre filozofia liceului.)

Roxana e optimistă pentru că în lumea de azi trendul e să nu fii rasist, sau homofob, sau să discriminezi în vreun fel. Dacă în România, la câteva zile după Gală, mai multe ONG-uri creștine propuneau ca, în Constituție, căsătoria să fie definită expres ca „uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie”, în Franța tocmai se oficiase prima căsătorie a unui cuplu gay. Roxana crede că cei care discriminează pierd trenuri și o apucă furia – mai ales când e vorba de puști –, dar apoi i se face milă. De-aia ar vrea ca și alți profesori care au idei să aibă curaj să le pună în aplicare și se gândește la parteneriate între ONG-uri care apără drepturile minorităților și inspectorate.

Pentru Gală, i-a momit pe elevi cu note ca să pregătească și susțină un discurs motivațional pe tema „What is it all about”. Leti, o puștoaică roșcată entuziastă, care nu plănuise să vorbească dar nu s-a putut abține, a spus cum s-a apucat de public speaking la începutul anului, când era timidă și a ajuns în grupa special creată pentru cei mai puțin buni, numită de ei „grupa de handicapați”. Dar pe la jumătatea anului i-au prins din urmă pe ceilalți; așa a prins curaj să urce pe scenă și în acea după-amiază, ca să dea mai departe ce învățase: „Dacă vreți să faceți ceva, *just go for it!*”. Roxanei i-a plăcut mult discursul ei, era în pur spirit CARE.

Acest spirit l-a premiat Roxana cu „Who CAREs Awards”, pentru care a adunat toată lumea în holul școlii, care stând pe jos, care în picioare în jurul ei. A dat vreo 15 diplome, albe, galbene și una roz. La cea roz, i-a rugat pe toți să-și imagineze, ca la un soi de psihodramă, că bagă în gură o bomboană cu scăpărici, care gădilă și pocnește pe limbă. Diplomele albe au fost pentru elevii de-a X-a care organizaseră Ziua Anti-Rasism. Diplomele galbene au fost pentru cei care au avut inițiative, care au reușit să depășească momente grele, care s-au mișcat.

Diploma roz, cea cu scăpărici pe limbă, a fost pentru Anatheea, „spiritul CARE”, fiindcă e luminoasă și veselă și nu judecă pe nimeni-nimeni, fiindcă se joacă cu aceeași pasiune cu care învață și îi pasă și se implică și își gândește constant drumul. Fiindcă e varză. Anatheea va pleca din România și asta o enervează pe Roxana și a făcut-o să plângă și să o ia în brațe acolo, în fața tuturor, fiindcă așa e Roxana, genul de profesoară care plânge în fața elevilor și-i ia în brațe, dar mai târziu și-a dat seama că n-are de ce să plângă ca o proastă fiindcă urmau să coacă cluburi noi pentru la toamnă și deja bănuia și cine ar putea să fie următorul spirit CARE.